N°. 2873 [illegible]

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5.00; voor de buitensteden *f* 6.00; *franko* door het geheele Rijk. Brieven, Gelden, enz. FRANKO te adresseeren aan het Bureau dezer COURANT.

VRIJDAG 10 OKTOBER.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 9 Oktober.

Het ontwerp-adres ten antwoord op de troonrede hield, wij toonden het eergisteren aan, o. a. twee verklaringen in, die, bij de beoordeeling der gehouden diskussiën en ter waardeering van de rol, door het konciliatie-ministerie vervuld, niet uit het oog mogen worden verloren; het verklaarde 1°. dat de Kamer gaarne bereid was tot een naauwgezet onderzoek van al de wetsontwerpen, haar door de Regering aan te bieden; 2°. dat het gevoelen der Kamer ten aanzien van de regeling van het lager onderwijs bekend en uitgedrukt was in een vroeger opgemaakt verslag. De bereidverklaring der Kamer tot een naauwgezet onderzoek was zoo zeer overeenkomstig den aard der zaak en werd zoo weinig betwijfeld, dat zij aanvankelijk niemands aandacht tot zich trok. Anders echter stond het geschapen met de andere verklaring. Daarin, ieder voelde het, lag de knoop der diskussie, en die diskussie gold dan ook eigenlijk de vraag, of die andere verklaring behouden of uitgewischt zou worden. Waarom 't derhalve was, dat naar aanleiding van deze verklaring, de heer van Zuylen in kernachtige bewoordingen het onderwerp der diskussie aldus precizeerde: »Zal de Kamer *zwichten* of *volharden?*" Den eersten dag dat er over § 6 beraadslaagd werd, was er, overigens, niemand, die van de eerste verklaring notitie nam: de andere verklaring was het eenige punt van verschil.

Het hoofd van het ministerie had dit duidelijk ingezien. Men heeft slechts zijne eigene woorden terug te geven om te erkennen dat de Regering volkomen begreep ten opzigte van welke quæstie de Kamer tegenover haar onwrikbaar pal staat. Hij zeide het volgende:

»Vooreerst [illegible] mogt onaangenaam, is behoef ik niet te zeggen, Mijnheer de President! Het is dan ook bepaaldelijk de bedoeling niet geweest om dien paragraaf voor haar aangenaam te maken, blijkens hetgeen wij gisteren gehoord hebben uit den mond van den president der commissie van redactie; de bedoeling is wel bepaaldelijk, dat het Ministerie zich omtrent de gezindheid der Kamer ten zijnen opzigte *niet vergissen mogt* en dat het wel wete, dat men hier *geconcentreerd* heeft niet alleen *al het wantrouwen*, dat men jegens dit Ministerie koestert — want het schijnt alleen wantrouwen te verdienen — maar ook *de geheele uitdrukking der verwijdering waarin de Kamer zich zoude bevinden van het standpunt door het Ministerie aangenomen* en hetwelk, gelijk ik gisteren de eer had te zeggen, den *grondslag* uitmaakt van de *politiek* van dit kabinet" (de onderwijs-kwestie).

Aldus de heer van der Brugghen, uit wiens woorden, zonder nadere toelichting, blijkt dat het hem niet twijfelachtig is, over welk vraagstuk de strijd gevoerd werd.

Ook den heer Groen van Prinsterer was dit evenmin twijfelachtig. 't Kwam niet in hem op te veronderstellen, hoe vlug hij anders ook zijn moge in het maken van onderstellingen die geen steek houden, dat de Kamer weigeren zou een wetsvoordragt op het lager onderwijs, door deze Regering aan te bieden, te onderzoeken: zoo hij den § 6 van het koncept-adres bestreed en een amendement op dien § voorstelde, het was, wijl hij het gevoelen van de overgroote meerderheid der Kamer »heilloos" heette, omdat het, naar zijne meening, in elk geval," uit de volksopvoeding het Christelijk beginsel verbant; de godsdienstlooze school vestigt; tegen de Grondwet strijdt; de toepassing is der vrijzinnige theorie; ten nadeele der Protestanten de grondwettelijke gelijkstelling verbreekt, en in de toepassing veel verder gaat dan het vorige kabinet."

Evenmin valt het te betwijfelen, na de redevoering van den heer Thorbecke gelezen te hebben, waar het den strijdvoerenden om te doen was. Met de hem eigene puntigheid rezumeert hij het debat, zoodat niemand zich omtrent de strekking er van vergissen kan. »De Kamer wil vasthouden hetgeen zij meent gedaan te hebben, en zich-zelve getrouw blijven. De Kamer is bereid de voorstellen der Regering af te wachten, maar zij wil niet laten vergeten en uitwisschen hetgeen geschied en haar werk is; zij wil de overtuiging, die de groote meerderheid van hare leden steeds bezielt, openbaren."

Doch nog nadrukkelijker bleek het uit de redevoering van den heer Bosscha, dat de bereidverklaring der Kamer tot een naauwgezet onderzoek geenszins in quæstie was, maar dat de strijd alleen gold de oplossing der vraag, door den heer van Zuylen gesteld: »*zwichten* of *volharden*." Men lette slechts op het volgende, wat hij, in zijne overigens zeer betwistbare redevoering, verklaarde: »De commissie wenscht alleen, dat de Kamer met ernst ten aanhoore van de natie, den Koning *verklare, dat zij* PAL STAAT *voor het* BEGINSEL, *dat hare meerderheid heeft aangenomen, en niet schroomt met gepasten nadruk deze hare gezindheid bij* DEZE *gelegenheid* KENBAAR TE MAKEN."

In duidelijker en in minder dubbelzinnige bewoordingen kon de bedoeling der kommissie wel niet toegelicht worden; en men begrijpt dan ook niet hoe iemand er toe komen kon den aard van den gevoerden strijd te miskennen en onbeschaamd genoeg kon zijn om te beweeren, dat die strijd ten doel had de behandeling der vraag, of de Kamer wel bereid zou zijn eene haar aangebodene wetsvoordragt te onderzoeken.

't Heeft niettemin gebleken, dat de moed tot het uitbrengen van zulk een onbeschaamd beweeren niet ontbroken heeft en aan het *Residentieblad* ook nu nog niet ontbreekt. Dat men er van den kant der Regering toe in staat is geweest, heeft de tweede dag der beraadslagingen over § 6, tot elks verbazing, aan 't licht gebragt. Geen wonder, dat men zich toen niet langer verbergen kon, dat wij een ministerie hebben dat durft!

't Schijnt dat het door een amendement van den heer Wintgens op den inval gekomen is, om van terrein te veranderen, om niet meer te spreken van wat alleen ter sprake was geweest en om liever aan de Kamer wat men noemt eene *querelle d'Allemand* te maken, waarvan zij [illegible] Regering dan toch zoo eenigermate het *air* zou hebben van in te stemmen met de Kamer. De heer Wintgens namelijk had het volgende amendement voorgesteld:

»Door U. M. wordt ons het uitzigt geopend op de voordragt van verschillende wets-ontwerpen van het uiterste gewigt, *tot welker naauwgezet onderzoek wij ons gaarne bereid verklaren.* Daaronder is er een, dat op het lager onderwijs, waarvan de indiening, naar onze overtuiging, thans geen verder uitstel gedoogt. *Ofschoon de Kamer over de hoofdbeginselen van dit onderwerp meermalen in de gelegenheid was van haar gevoelen te doen blijken, zal zij op nieuw met naauwgezetheid de voorstellen onderzoeken, welke haar door U. M. zullen worden gedaan.* Wij zijn met U. M. overtuigd, dat al wat tot het gebied des gewetens behoort ongeschonden moet blijven, en meenen dat dit doel kan worden bereikt door stipte inachtneming van de voorschriften der Grondwet, die, terwijl zij het beginsel der volkseenheid huldigt, door gelijkstelling der gezindheden en door de uitdrukkelijke bepaling dat bij de inrigting van het openbaar onderwijs ieders godsdienstige begrippen moeten worden geëerbiedigd, elk denkbeeld van gewetensdwang ten eenenmale afsnijdt."

Wat dit amendement bijzonders had? Dat in het middengedeelte er van de door de kommissie voorgestelde bewoordingen eenigzins omgezet werden, dat hetzelfde, wat de kommissie gezegd had, daarin, doch in ietwat zachtere bewoordingen, gezegd werd, en eindelijk dat er ten overvloede de verklaring in *herhaald* werd, *die reeds in een vorigen volzin gegeven was,* dat de Kamer bereid was de door de Regering aan te bieden wetsontwerpen te onderzoeken. Met dit amendement bedoelde de heer Wintgens echter geenszins de tot dusverre behandelde vraag: *zwichten* of *volharden*, naar den achtergrond te brengen. Zijn amendement liet die vraag in haar geheel, wat boven alle bedenking verheven is bij eene eenvoudige lezing er van, en wat, daarenboven, de heer Wintgens-zelf zich haastte de Kamer te doen opmerken. Het amendement toch, zoo zeide hij, »strekt IN GEENEN DEELE, om aan de *kracht van het gezegde der commissie iets te ontnemen;* zij strekt, naar mijne bedoeling, eenvoudig, om in de uitdrukkingen, waarin het gevoelen der commissie is verwat, eenige *verzachting* aan te brengen. Ik heb dan ook mijne stem gegeven aan de algemeene strekking van het adres en wanneer ik dit deed, dan was zulks omdat ik mij met den inhoud daarvan in het algemeen kon vereenigen."

Desniettemin greep de Regering dit amendement aan als een redmiddel [illegible] keerde. Er werd in gezegd, dat de Kamer »op nieuw met naauwgezetheid" de regeringsvoorstellen wilde onderzoeken. Dat was haar een lichtstraal. Aan die betuiging kon zij zich vastklemmen. 't Is waar dat hetzelfde reeds door de kommissie verklaard was. Maar dat kon zij ignoreeren. En dan tevens vergetende al wat haar in den loop der diskussiën was toegevoegd, kon zij zich voldaan verklaren als de Kamer maar bereid was tot een naauwgezet onderzoek van wat zij haar zou aanbieden. Niemand die niet merkt, dat het in 't malle begon te loopen.

Niet eens echter was de kommissie barmhartig genoeg, om aan de Regering het laatste door haar aangegrepen redmiddel te laten. Haar, de kommissie, kon het niet ontgaan, dat de heer Wintgens had voorgesteld tweemaal hetzelfde te zeggen. En daar zij van den eenen kant niet wilde, dat het werk der Kamer door eene tautologie ontsierd zou worden, en zij van den anderen kant gaarne alles vermeden zag, »wat in den *vorm* der gedachte aanstoot zou kunnen geven," zoo stelde zij-zelve harerzijds het volgende amendement voor:

»Het gevoelen der Kamer over de hoofdbeginselen eener wettelijke regeling van dit gewigtige onderwerp is Uw. M.s Regering BEKEND. Het is GEBLEKEN, bij *de behandeling van het vroegere* wets-voorstel, hetwelk door de sluiting der vorige zitting, met vele andere, ONAFGEDAAN is gebleven."

En zoo ontglipte aan hare voeten het plankje, haar door den heer Wintgens aangeboden, waarop de Regering zich dacht te redden! In dit amendement [illegible] zachtere woorden, de vraag geformuleerd: zwichten of *volharden!*

Toch wilde de Regering nog eene poging doen, om op het plankje, haar door den heer Wintgens toegestoken, aan de branding te ontkomen. Zij klampte er zich met beide handen aan vast en, als de Kamer maar op nieuw met naauwgezetheid de haar aan te bieden wetsvoorstellen wilde onderzoeken — dan-was-haar-bezwaar-opgeheven! — Maar daartoe hebben wij ons bereid verklaard van het eerste oogenblik, dat het koncept-adres ter tafel is gebragt, repliceerde de heer Bosscha. 't Staat in dat adres te lezen *met ronde woorden!* — Maar daarom dan ook, hernam de heer Godefroi, zie ik niet, welk het verschil is tusschen de amendementen van den heer Wintgens en van de kommissie. In beide komt de betuiging van bereidverklaring voor, met vasthouding echter aan gevestigde overtuiging. — 't Was alsof hij te kennen wilde geven, dat de heer Wintgens zijn amendement maar moest terug nemen. — Inderdaad, hernam de heer Wintgens, daar ging niet veel bij verloren. »Ik zie in *beide* redactiën eene volledige bereidverklaring tot nader onderzoek, zonder verloochening van de [illegible] hiertoe gekoesterde overtuiging." — Daar dreef het wrakke plankje heen, en de Regering spartelde in 't water, dat men niet wist wat er van te regt zou komen! De heer van Hoëvell was er mee begaan. Waarom dan toch, zoo vroeg hij, u wel te willen redden met het amendement van den heer Wingens, en niet met dat van de kommissie? Dat is immers maar stijfhoofdigheid. Beide komen op hetzelfde neer, beide zeggen hetzelfde. Gij meendet dat het amendement van den heer Wintgens iets anders inhield dan dat der kommissie: »maar het is immers later... door het eenvoudig voorlezen van hetgeen er eigenlijk staat, gebleken, *dat de minister niet goed gelezen had*; dat hetgeen de Regering in den § meende te lezen, er inderdaad — de heer van Hoëvell werd gemoedelijk — niet in te lezen staat." Waarom dan ook maar niet overgeklommen in het bootje der kommissie?

Doch nog kon de Regering, in weerwil van de gemoedelijke raadgeving van den heer van Hoëvell, dat niet van zich verkrijgen. Niet dat zij [illegible] wilde; maar »de geheele toon van den [illegible] *openbaar worden* van het verschil van gevoelen tusschen de Regering en de Kamer" — hoe onaangenaam was dit niet voor haar! Naar haar oordeel, was er toch, »door de wijziging, welke de kommissie van redactie in den § had gebragt, geen verschil ontstaan met de oorspronkelijke

[illegible] — dat was juist gezien! — waarom zij dan ook de voorkeur bleef geven aan het voorstel van den heer Wintgens. — Maar zie dan toch in, bid en smeek ik u, hervatte de heer Bosscha, »dat de zin van het amendement der kommissie dezelfde is als die van het amendement van den afgevaardigde uit Delft!" Hoe is 't mogelijk dat dit niet door u gevat wordt? De heer Wintgens bedoelt wat de kommissie bedoelt; en de kommissie bedoelt nu nog wat zij den eersten dag bedoelde! — Een plegtig zwijgen volgde op die verklaring. Men was nieuwsgierig naar wat er komen zou. Eindelijk staat de minister-prezident op. Men houdt zijn adem in, dat toch geene nuance zijner stem zal verloren gaan. En men verneemt — dat hij, na de laatste verklaring van den heer Bosscha, den raad van den heer van Hoëvell kan opvolgen, en dat de Regering zich kan nederleggen bij het amendement der kommissie — bij dat amendement, dat, volgens den heer van der Brugghen van zoo even, geen verschil brengt in de oorspronkelijke redaktie van den §!!! Een homeriesch gelach barstte los, zoo verhaalde een doorgaans goed onderrigt dagblad, bij 't vernemen van deze woorden, die op waardige wijze een einde maakten aan den strijd tusschen *zwichten en volharden* — de strijd, die het *Residentieblad* opwekte tot het aanheffen van een zegelied over den triomf van de Regering over de Kamer.

In de zitting van den Gemeenteraad, gisteren gehouden, is o. a. behandeld het adres van den heer Buchler c. s., betreffende het waaggebouw op de Westermarkt. Dienaangaande refereert het *Handelsblad* het volgende:

»De voorzitter vraagt of dit adres aan een lid aanleiding geeft tot een voorstel. De heer Koenen brengt hulde aan de juiste en treffende wijze waarop de gronden van het adres zijn ontwikkeld, doch meent dat de zucht voor oudheid grenzen moet hebben, en dat, wanneer men oude gebouwen wil behouden, daaraan praktisch nut en praktisch gebruik moet verbonden zijn.

»Dit een en ander nu gelooft de heer Koenen, dat niet het geval is, zoodat hij meent, dat aan het onderzoek geen gevolg behoort te worden gegeven. De voorzitter deelt mede, dat hij onderzoek heeft gedaan naar de vraag, of eenige historische herinnering aan het bedoelde gebouw was verbonden, dit echter is hem niet gebleken. Bij hem was evenwel de vraag opgekomen, of het niet wenschelijk ware eenigzins op het besluit terug te komen, door namelijk het gebouw eenvoudig te verkoopen, zonder de bepaling, dat het zoude zijn ter amotie, alsdan zou welligt een liefhebber van oude gebouwen of de adressanten zelven er meer voor besteden, dan die het tot slooping kochten. Bij nader denken, had hij echter de vraag voor zich weder ontkennend beantwoord, omdat de eigenaar spoedig eene sommatie zou ontvangen tot reparatie van het bouwvallig gebouw en deze er dan die groote kosten welligt niet aan zou besteden. Hij stelde dus voor om bij het genomen besluit te persisteren. Aldus is zonder stemming besloten."

Het adres, waarop aldus besloten is, was van den volgenden inhoud:

»*Aan*
den Gemeenteraad der Stad Amsterdam.

Mijne Heeren!

»De ondergeteekenden hebben met leedwezen kennis genomen van het besluit uwer Achtbare Vergadering tot amotie van het dusgenaamde »Waaggebouw op de Westermarkt", een der vier »Steenen Wachthuizen", van de voormalige Stadsschutterij, tevens, in zijne benedenruimte, »Wester Vleeschhal".

»Dank zij den versnelden vervoermiddelen onzer dagen heeft onze hoofdstad in de laatste dagen meer dan vroeger het geval was, de eer genoten door vele geleerden en kunstenaars uit den vreemde bezocht te worden, en daaronder, door voorname vertegenwoordigers der architektonische wetenschap en nieuwere archæologische kunstleer. Wij noemen slechts de HH. August Reichensperger uit Pruissen, Beresford Hope uit Engeland, Didron Aîné uit Frankrijk, mannen, wier naam in de kunstwereld niet dan met eerbied genoemd wordt. Deze bouwkundigen, en alle vreemdelingen, die zonder vooringenomenheid onze schoone stad bezoeken, hebben niet nagelaten, eere te geven aan het eigenaardig karakter harer geheele inrigting en bijzonder van haren huizenbouw. Missen wij de grootsche kerken en paleizen, die men elders aantreft, onze eigenaardige burgerlijke bouwkunst daarentegen, zichtbaar zoowel in openbare stichtingen als partikuliere huizen, bezit met treffende waarheid en in schilderachtige vormen het hollandsch charakter. Dit is voor den vreemdeling dermate verrassend, dat de heer Didron, in de aflevering voor Mei—Juni van zijne »Annales Archéologiques," van onze hoofdstad getuigt: »Cette ville est la plus charmante, après Venise, que j'aie jamais vue." En waaraan heeft Amsterdam deze lofspraak van den hoofdaanvoerder der fransche archæologen te danken? Aan zijne grachten voorzeker, maar ook aan ons beginsel van vrijheid, op eigen erf, dat talrijke kleine huizen bouwt, in plaats dier groote hôtels, welke meerdere ongelijksoortige familiën onder een dak te zamen brengen; en in zonderheid aan onzen bouwtrant met afwisselenden berg- en baksteen; daaraan is toe te schrijven, dat, volgends de uitdrukking van dien franschen kunstkenner, »sous ce ciel gris, sur ce sol abaissé, les maisons d'Amsterdam et de toute la Hollande, du reste, s'égaient de couleurs vives et se relèvent en nombreux accidents de construction." Deze toevalligheden van onzen bouw, deze levendige kleuren worden inzonderheid aangetroffen in de nederlandsche achitektuur van het eerste derde der XVIIde Eeuw, in dien bouwtrant, waarvan de gedenkteekens alle dagen verminderen, en waarbij de bovengenoemde »Westerhal" op eene allezins waardige wijze zich aansluit.

»Dit gebouwtjen, opgericht in de jaren 1619—1620, tijdens het stadsbouwmeesterschap van Hendrick de Keyser, en nagenoeg ter zelfder tijd, dat deze geestrijke kunstenaar de schoone kerk ontwierp, die de Westermarkt verciert, is een der zeer zeldzame stadsgebouwen, welke nog tot den aangeduiden stijl behooren. Het munt uit door eene gelukkige verhouding der deelen en, hoogst geschikt voor het dubbele doel, waar het toe bestemd was, draagt het eene belangrijke bladzijde onzer stadsgeschiedenis op zijn voorhoofd geschreven (1).

»De benedenruimte, beurtelings tot vleeschhal, koopgoederenwaag, en ijkkantoor gebezigd, is getuige geweest van de ontwikkeling en den bloei onzer nijverheid in het telkens zijne muren te buiten groeyend rijk Amsterdam. En als door een wijsgeerigen geest geleid, heeft men zinnebeeldig die nijverheid onder de schutse gesteld der stedelijke regering, wier gewapende arm zich daarover beschermend uitstrekte: want, zoo als werd opgemerkt, de bovenlokaliteit van het gebouw is aangelegd en bijna twee eeuwen lang gebruikt ter legering van eene der vier hoofdwachten onzer stedelijke schutterij. Hierin vindt de hooge stoep, die sommigen vreemd mag voorkomen, hare verklaring, die evenzeer haar nut, als haren æsthetischen zin boven de bedenking stelt: het wachthuis werd, door haar, eene soort van sterkte, en aan het verkennen, het vuren, en optrekken der schutterij kwam deze aanleg ten goede.

»Zoo heeft dan het bedoelde gebouw eene opmerkelijke historische beteekenis, en, ook in verband hiermede, eene onmiskenbare kunstwaarde.

»In alle beschaafde landen is men er op uit, inzonderheid die kunstwerken te bewaren, die zeden en gebruiken te bestudeeren, welke aan het land en volk bepaald eigen zijn. Laten wij dan ook eerbied hebben voor onze vaderlandsche gebouwen, uit een tijd toen Nederland zich een zeer eigenaardig en krachtig leven tusschen de nabuurvolken bewust was; laten wij die gedenkteekenen een mild hart toedragen, en liever dan bouwvormen van anderen over te nemen, wier behoeften en nationale traditiën niet met de nederlandsche overeenkomen, al doen wat wij kunnen om het echt Nederlandsche, de herinnering van een krachtig tijdperk bij het jonge geslacht levendig te houden.

»Daartoe is niet voldoende, dat men de gebouwen, die men af wil breken, in plaat brenge. Platen legt men in *portefeuilles*, en het vereischt inspanning, zich door haar te laten leeren. Maar gebouwen, dat is de geschiedenis zelve sprekend of in klare of in geheimzinnige en tot studie prikkelende vormen, vormen die zich ieder oogenblik aan het oog opdoen en die dan nog den kunstzin zullen streelen en de wetenschap bevorderen, wanneer boeken en platen ontbreken, of (gelijk het voor de massa des volks het geval is) ontoegankelijk zijn.

»Op grond van dit alles, nemen de Ondergeteekenden de vrijheid, den wensch uit te spreken, dat de gebouwen ter Westermarkt behouden blijven in het verband, waarin zij niet zonder prijselijke kunstbedoelingen door Hendrick de Keyser geplaatst zijn (2), en van onzen Achtbaren Raad te verzoeken, dat hij op het genomen besluit te-rugkome en alsnog in beginsel vaststelle, dat het dusgenaamd »Waaggebouw op de Westermarkt", in stand zal gehouden worden.

»De Ondergeteekenden nemen deze gelegenheid waar, om den Achtbaren Raad de verzekering hunner volmaakte hoogachting aan te bieden.

»(*Get.*) D. D. BÜHLER.
»J. VAN LENNEP.
»M. G. TETAR VAN ELVEN.
»W. J. HOFDIJK.
»E. J. POTGIETER.
»H. J. SCHIMMEL.
»J. A. ALBERDINGK THIJM."

»Amsterdam,
29 September 1856.

De minister van Oorlog heeft den korps-kommandanten gelast, om de manschappen, die bij het algemeen depôt van discipline worden gedetacheerd, eerst geneeskundig te doen onderzoeken, omdat het gebleken is, dat vele bij dat depôt gedetacheerde militairen spoedig na hunne plaatsing, uithoofde van zeer beperkte geestvermogens of ligchaams-gebreken, voor de dienst zijn afgekeurd.

»(1) De vermoedelijke vervaardigers zijn Hendrik Jacobszoon Staets, stadstimmerman, en Cornelis Danckerts, stadsmetselaar."

„(2) Daartoe wordt dus niet gerekend het lokaal der gymnastie-inrichting, dat geene waarde hoegenaamd heeft uit een historiesch of æsthetiesch oogpunt."

De Tweede Kamer heeft heden aan den heer Meeussen verlof gegeven, om den minister van Justitie nader te interpelleeren, over de genomen maatregelen tot uitvoering van art. 167 der Grondwet, rakende de openbare godsdienstoefening buiten besloten plaatsen.

De *Staats-Courant* bevat eene uitnoodiging van de kommissarissen van H. M. de Koningin van Groot-Britannië aan al de kunstenaars, in alle landen, tot het inzenden van het model van een gedenkteeken van den hertog van Wellington, ten einde te worden geplaatst in de Pauluskerk te Londen. Het gedenkteeken zal mogen zijn, geheel of ten deele, van marmer, brons of graniet, het voetstuk niet grooter dan van 13 op 9 voeten; de kosten niet hooger dan van 20,000 p. st. Voor het best gekeurd ontwerp zal worden verleend 700 p. st.; voor het tweede 500; voor het derde 300; voor het vierde 200; voor het vijfde tot het negende elk 100 p. st. Nadere inlichting verleent de raad van bestuur der Koninlijke Akademie van Beeldende Kunsten.

In de Lange Leydschedwarsstraat is gisteren middag een dertien-jarige knaap uit een zolderluik gevallen en met verwonding aan het hoofd naar het gasthuis gebragt.

In de gemeente Halsteren cirkuleert een adres aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, tot ondersteuning van het voorstel van het lid dier Kamer, baron Sloet tot Oldhuis, om het hier te lande nog bestaande tiendregt te veranderen of te konverteren in aflosbare grondregten.

(*N. v. B.*)

Z. M. heeft benoemd: tot offic. van just. bij de arr.-regtb. te Groningen: mr. L. J. Nepveu tot Ameide; te Zwolle: mr. H. Machielsen.

LEIDEN, 8 Okt. Gisteren avond werd alhier eene vergadering gehouden van aangeslagenen in de nieuwe direkte plaatselijke belasting. De heer G. J. Rollandet verklaarde zoowel uit eigene beweging als op aanzoek van eenige vrienden tot deze zamenkomst aanleiding te hebben gegeven, en opende, na tot president te zijn benoemd en zich vier bestuursleden te zien toegevoegd, de vergadering, welke na eenige diskussiën het bestuur uitnoodigde een adres aan den gemeenteraad op te stellen, waarbij eene intrekking van deze belasting wordt verzocht en zij wordt uitgenoodigd tot het doen eener leening om in de behoeften van dit jaar te voorzien, ten einde voor het volgende jaar andere maatregelen te kunnen nemen. Een voorstel om zich voor dit jaar bij de belasting neder te leggen, werd onder luid geroep van: »Neen! Neen! Niet betalen" verworpen. Aanstaanden Vrijdag zal het adres worden medegedeeld en goedgekeurd, om gedurende eenige dagen ter teekening te liggen. (*Amst. Ct.*)

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 8 Okt. Door middel van den telegraaf verneemt men, dat gisteren te Ajaccio zeven liniescheepen zijn aangekomen, waaronder de *Conqueror* en de *Wellington* met den admiraal Dundas aan boord, benevens twee korvetten.

— De heer Serrano heeft heden zijne geloofsbrieven aan den Keizer overhandigd.

— Prins Napoleon is alhier teruggekomen.

— Heden zijn al de hoofdredakteurs der parijsche dagbladen bij den minister ontboden, om daar mededeelingen te ontvangen over de omzigtigheid, waarmede zij zich zoowel ten opzigte der finantieele krizis als der napelsche zaken hebben uit te laten.

— Het berigt, door de *Italia e Popolo* medegedeeld, over de onlusten op de grenzen van Sardinië uitgebroken, wordt gelogenstraft.

— Het *Journal de Constantinople* behelst in zijn Nommer van 27 September jl. een grootheerlijk bevelschrift, waarbij eene nieuwe volkstelling in Turkije bevolen wordt, als mede het opschrijven van alle geboorten en sterfgevallen in openbare registers. De volkstelling moet ook strekken om de onderdanen der Porte van de andere ingezetenen te onderscheiden.

— De Porte had onlangs aan het roomsche Hof openingen gedaan, strekkende om tot eene regeling van de aangelegenheden der roomsch-katholieke Kerk in Turkije te geraken. Volgens een berigt van den *Univers* heeft de Paus niet dienstig geacht daarin te treden, zoolang de staat der zaken in Turkije niet tot meer vastheid en regelmaat zou gekomen zijn.

Het genoemde Blad roemt de verdraagzaamheid der Turken in Palestina, en zegt dat zij waarschijnlijk eerlang eene door de Kruisvaarders te Jeruzalem gebouwde kerk aan de latijnsche Christenen teruggeven zullen.

— Niettegenstaande de paniek een weinig bedaard is, verkeert het bestuur der bank in den allernetéligsten toestand. Het geld wordt steeds schaarscher, en men weet zich niet te helpen. De Regering harerzijds volhardt in haar besluit de bank niet te hulp te komen.

— De pauselijke Nuntius heeft den keizer een brief van Pius IX overhandigd, houdende dankbetuiging voor de geschenken hem door Napoleon gezonden ter gelegenheid van 's prinsen doop.

— De *Moniteur de l'Armée* zegt, dat de diviziën-Lafontaine en Grobon, welke naar de spaansche grenzen waren gezonden, den 15den dezer ontbonden zullen worden.

— Uit een brief van den heer de Morny blijkt, dat hij binnen eene maand St.-Petersburg denkt te verlaten en naar Parijs terugkeeren.

— Twee dingen houden op dit oogenblik de fransche Regering bezig. De muntkrizis en de toestand der arbeidende klassen. De minister van Finantiën, de heer Magne, heeft een verslag over de eerste quæstie in den *Moniteur* doen opnemen. De minister schrijft de daling der geldwaarden aan de talrijkheid der papieren toe. De schaarschheid van de muntspeciën kan de groote oorzaak niet zijn, daar er sedert 1850 800 millioenen meer ingevoerd dan uitgevoerd zijn. Men beraamt maatregelen om den uitvoer van specie tegen te gaan. Wat de huishuren aangaat, die in Parijs tot zulk een schrikbarende hoogte gestegen zijn, zoo verneemt men, dat de eigenaars dier woningen uitgenoodigd zijn om in de bureaux van het ministerie eenige inlichtingen te komen ontvangen. In de beschikkingen der Regering wordt gezegd, dat zij zich in geenen deele met de zaken der partikulieren inlaten zal, maar dat het niet alleen ten hunne behoeve is dat de nieuwgebouwde woningen van belastingen zijn vrijgesteld, maar dat ook de huurders daarvan moeten genieten. Plannen en bestekken zijn aan diegenen ter hand gesteld, welke een gedeelte van hunne perceelen voor kleine woningen zouden willen inrigten. De *cités ouvrières* worden aan haar zelve overgelaten, maar de maatschappijen, welke buiten de stad dorpen voor de werklieden willen bouwen, genieten ondersteuning. Die dorpen zullen door een specialen spoorweg met Parijs worden verbonden.

— De bewonderingswekkende welfbrug, die over de vallei der Marne loopt, beneden Nogent nabij Parijs, is bijna voltooid en bereids wordt ze door de karren der werklieden bereden. Dit gewrocht is zoo kolossaal dat de romeinsche akedukten er voor in de schaduw treden. Eenige harer bogen boven de Marne zijn 50 ellen breed en bijna even hoog als de torens van de Lieve Vrouwe kerk te Parijs.

— Een korrespondentie uit Napels, van den 2n, bevestigt dat Koning Ferdinand in zijn hoofdstad is teruggekeerd en de oostenrijksche generaal Martini aldaar is aangekomen; doch daarin wordt niet van een kabinets-wijziging gesproken. Wat het verschil met de westersche mogendheden aangaat, men beschouwt het uitstel van het vertrek der vloten als een bewijs der uiteenloopende gevoelens van Frankrijk en Engeland. Overigens spaarden de leden der engelsche legatie niets om aan een geschil tusschen de beide mogendheden aangaande de napelsche quæstie te doen gelooven; naar het schijnt beschuldigden zij den heer Brenier openlijk van de engelsche pogingen ten voordeele der europeesche beschaving te dwarsboomen. Hoe dit ook zij, het eerste gevolg van de te wachten demonstratie is geweest, dat vele personen, die de staatkunde der Regering niet vermogten te billijken, zich nu om den koning scharen, daar zij boven alle andere beschouwingen den pligt plaatsen om de nationale onafhankelijkheid en de regten des Soevereins tegenover het buitenland te handhaven.

— Men meldt uit Madrid dat maarschalk Narvaez verleden Zondag aldaar is aangekomen.

— Te Madrid en in de provinciën is dezer dagen een vlugschrift verspreid, waarin de verloving der Prinses van Asturie met den keizerlijken Prins van Frankrijk aanbevolen wordt. Eene echtverbindtenis tusschen de vermoedelijke erfgenamen der fransche en der spaansche kroon schijnt den schrijver het beste middel om aan Spanje eene gelukkiger en rustiger toekomst te verzekeren.

De organen van de liberale of progressisten-partij in Spanje verwerpen dat denkbeeld met verontwaardiging. Een van de bladen dier partij behelst ook een artikel over het bekende feit, dat de keizerlijke Prins van Frankrijk door de Volksvertegenwoordiging van Biscaye met het burgerschap en den titel van *Senor van Biskaje* bekleed is, terwijl de Soevereine zelve, hoewel Koningin van Spanje zijnde geen hoogeren titel dan *Senora* van de Biskajers ontvangen heeft. Hierbij zegt het bedoelde blad, de *Iberia* dat volgens een wijd verspreid en bij velen geloof vindend gerucht, eenigen onder de meest invloedhebbende mannen van de baskische provinciën omgaan met het plan om de privilegiën en bijzondere instellingen dier landen onder de bescherming van Frankrijk te plaatsen.

Deze beide onderwerpen hebben te Madrid de aandacht van het publiek in groote mate tot zich getrokken: zoo verzekert de parijsche berigtgever van de londensche *Times*; en voegt daarbij de opmerking, dat het leggen eener krijgshaven te Saint Jean de Luz, waartoe Keizer Napoleon moet besloten hebben, Frankrijk in staat zou stellen om in voorkomende gevallen de baskische provinciën te overmeesteren.

ENGELAND.

LONDEN, 7 Oktober. De eerste afdeeling der nieuwe kanonneerboten heeft bevel ontvangen zich voor de dienst op de kusten gereed te houden.

— Voor het eiland Gothland strandde voor eenige dagen het oudste koopvaardijschip van Engeland, de *Liberty and Property* dat reeds sedert 1750 zeebouwde,

— Verleden Maandag is in de Christus-kerk, Wolfystreet, de voormalige Koning van Bonny in West-Afrika gedoopt. De Koning is een groote neger en in het jaar 1817 geboren.

— Uit de Vereenigde Staten wordt gemeld, dat aangaande de verkiezing van een prezident, de leiders der Whigs in het zuiden zich meer en meer om den heer Buchanan scharen. De *Old-Line-Whig-State-Convention* was na het stellen van den heer Fillmore tot kandidaat, verdaagd.

De voormalige prezident van het veiligheids-kommitté te San Francisco is niet in die stad gearresteerd, maar wel te New-York, ter zake van eene civiele aanklagte van een partikulier. Hij is bereids tegen eene borgstelling op vrije voeten gesteld.

In Kansas bleef het, in weerwil van de proklamatie van den nieuwen goeverneur, steeds verward uitzien en hoorde men nog altijd van marschen en kontra-marschen en schermutselingen tusschen de beide partijen.

Het rapport van den naar Panama gezonden kommissaris tot het doen van onderzoek naar de aldaar op amerikaansche reizigers gepleegde gewelddaden, behelst de beweering, dat de Vereenigde Staten geregtigd en verpligt zijn de landengte van Panama van den eenen Oceaan naar den anderen in bezit te nemen, en dat er geen ander middel bestaat om het verkeer daarover te verzekeren en over het vermoorden van amerikaansche burgers voldoening te erlangen. Verscheidene new-yorksche bladen noemen dit de zienswijze van een vrijbuiter. De heer Marcy moet tegen het voorstel van den regeringskommissaris gestemd zijn.

De engelsche *Times*, deze quæstie besprekende, zegt, dat het kabinet te Washington dit voorstel in overweging genomen heeft, en hoewel de heer Marcy er tegen is, schijnt het, dat het ondersteund wordt door den prezident en den heer Jefferson Davis. Het is ongetwijfeld onnoodig, voegt het blad er bij, te betoogen dat hetgeen in het rapport van den regerings-kommissaris der Vereenigde Staten wordt voorgesteld, tot geen prijs door het britsche goevernement kan worden geduld.

— De vrees voor de gele koorts te New-York was verminderd en de quarantaine-maatregelen verzacht.

— De berigten uit Mexico bevestigen de reeds medegedeelde tijding, dat de [illegible] poorten had gevraagd.

Er waren regeringstroepen tegen Vidauri afgezonden en men dacht dat het reeds tot een treffen was gekomen.

— De *Overland China Mail* van 10 Augustus, wijdt hare bijzondere aandacht aan den handel in koelies, die zegt het blad, allerdringendst voorziening eischt. Het wijst ten dien einde op de schreeuwende misbruiken, die aangewend worden, om de Chineezen, die men tot koelies wil bezigen, aan boord der schepen te lokken en op de slechte behandeling, die zij, eenmaal als zoodanig geëngageerd zijnde, dikwijls aan boord ondervinden; terwijl het niet zelden gebeurt, dat de koelies zelven niet weten wat eigenlijk hunne bestemming is. Als een voortreffelijken maatregel vestigt het de aandacht op een door de peruaansche Regering ten aanzien van dezen tak van handel genomen besluit. Daarbij toch wordt — op grond dat de handel, zoowls die thans dikwijls gedreven wordt, in een soort van slavenhandel ontaart, die, zonder de menschelijkheid te onteeren, niet langer mag voortduren; dat er gevallen zijn voorgekomen, dat een derde gedeelte dezer koelies aan boord, gedurende de reis zijn omgekomen, ten gevolge van hare opeenstapeling in de schepen, van slecht voedsel als anderzins; dat er veelal strenge straffen op de koelies toegepast worden wegens handelingen, die alleen voortvloeijen uit het bezef van de bedriegerijen ten hunnen aanzien gepleegd, en derhalven uit eene regtmatige teleurstelling — bepaald: dat de invoer van koelies verboden is, zoo die gepaard is gegaan met dwangmiddelen of wreedheden, en dat derhalve de kapiteins die hen aan boord hebben, in de havens dier republiek bewijzen moeten overleggen, dat ze de koelies vrijwillig ingescheept hebben, terwijl zij in het tegenovergesteld geval voor de regtbanken zullen teregt staan en bovendien geldelijk verantwoordelijk gesteld worden voor de schade, daardoor aan hen te weeg gebragt. Ten slotte word in dat besluit bepaald, dat de Chineezen, die op het grondgebied dier republiek komen, naar eigen verkiezing, overeenkomstig de bestaande wetten, handel mogen drijven of zich aan meesters verhuren. Zij zullen alleen gehouden zijn de aangegane kontrakten met bepaald aangewezen personen na te komen.

— Zooals men weet, is de maatschappij van het glazen paleis te Sydenham door een harer beambten zwaar bestolen, zoodat hetgeen vermist wordt minstens 30,000 £ bedraagt. De levensbijzonderheden van dezen ontrouwen beambte leveren een nieuw en afschrikkend voorbeeld van dien onlesschbaren dorst naar weelde en vermaken op, welke thans zoo zeer in alle standen der maatschappij is doorgedrongen. Robson, zoo heet hij, bewoonde vier jaren geleden met zijne vrouw nog eene nederige woning in Chancerylane, tegen de huur van 4 sh. per week, en was toen knecht bij een papierkooper, die hem 18 sh. per week voor loon betaalde.

Een jaar daarna werd hij, voor 30 sh. in de week, bij het glazen paleis aangesteld, later in het betalingskantoor der maatschappij geplaatst, en eindelijk in het bureau van inschrijvingen der aktiën en certifikaten der dividenden, met een traktement van 150 £ in het jaar. Met die kleine som slaagde hij in het oprigten eener fabriek van chemische preparaten in de omstreken van Kensington, huurde een fraai huis in Kilburnpriory, meubelde het met overdadige pracht, schafte zich een brougham en twee kleine rijtuigen, benevens zes fraaije paarden, aan, een van welke men zegt, dat hem 540 £ kostte, terwijl zijn koetsier en stalknecht schitterende liverijen droegen en drie huisbedienden de dienst in zijne woning verrigten.

Hiermede nog niet voldaan moest hij ook eene maîtres houden, huurde en meubelde voor zekere miss. B. een landhuis te Sint Johns Wood, en betoonde zich jegens die dame zoo edelmoedig, dat hij haar insgelijks rijtuig en livereibedienden schonk. Behalve vele andere even dwaze en schuldige buitensporigheden, kwam het hem ook in den zin het kasteel Kennilworth aan te koopen, maar vóór dat die koop gesloten werd zag hij zich genoodzaakt zich uit de voeten te maken. In weerwil van het uitloven eener belooning van 250 £ aan diegenen die Robson in handen der policie zou overleveren, en der meest nauwlettende nasporingen van dezen, heeft men tot hiertoe nog niets van hem vernomen.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 6 Okt. Een korrespondentie uit Berlijn meldt, dat in de staatkundige kringen dier hoofdstad het gerucht liep, dat Pruissen aangezien den gedurigen tegenstand der Staten van Middelduitschland besloten had, om zich uit het tolverbond terug te trekken, wat het zelf onder de laatste Regering gevestigd heeft. Vrij van alle dwang zou Pruissen den liberalen weg, betrekkelijk de handelswetgeving inslaan en in nieuwe overeenkomsten, met andere dan duitsche Staten, een vergoeding zoeken voor de voordeelen, welke het in het duitsche tolverbond meende te zullen vinden.

Deze tijding wordt echter nog al in twijfel getrokken, daar Pruissen, door de ontbinding der tollijn een groot deel van zijn invloed op de Staten van den Bond zou prijs geven, die daardoor geheel onder oostenrijkschen invloed komen zouden.

— Het gerucht, dat de aartshertog Karel Lodewijk, 's Keizers broeder, tot goeverneur-generaal van Lombardije zou benoemd worden, blijft aanhouden. Men voegt er bij dat deze waardigheid hem officiëel opgedragen zou worden, gedurende het verblijf des Keizers in zijn italiaansche Staten. Ook spreekt men van eene algemeene amnestie bij die gelegenheid uit te spreken, waarvan alleen de ter dood veroordeelden en de voortvlugtigen zouden uitgesloten zijn.

— Men schrijft uit New-York aan de *Deutschland*: Ook sommige katholieke bladen schijnen ten opzigte der verkiezingen een andere zienswijze te hebben omhelsd. Zoo deelt onder anderen de *American Celt* een hoofdorgaan der katholieke leren, mede, dat hij berigten op goeden grond steunende, ontvangen heeft van eene vereeniging der demokraten en *Know-Nothings* om de keuze van den heer Buchanan te bevorderen, de kandidaat der laatsten, terwijl daarentegen de demokraten voor den beruchten uitgever der *Know-Nothings Express*, de heer Brooks, hunne stemmen geven zouden als goeverneur der staat New-York. Zulk een verbond kan geene verbazing wekken. In de slaven-quæstie staan beide partijen nagenoeg op hetzelfde standpunt. Zoo zagen wij bij de laatste Fillmore-demonstratie alhier verscheidene voorstanders van Buchanan; en bij het schrijven van dezen brief vernemen wij, dat de »Noord-Amerikanen" gisteren in Albanij eene afzonderlijke vergadering gehouden hebben in het kapitool, en dat de verbonden Fillmore-Buchanan-partij de andere dikwijls door »hurahs" op die beide kandidaten en »perets" op Fremont in de rede viel. De korrespondent van den *American Celt* noodigt dan ook, om onderscheidene redenen, de Katholieken uit, de verkiezing van Fremont te ondersteunen en zegt, dat als die staatsman gekozen wordt, hij uit alle magt zal medewerken om het westelijk grondgebied van den vloek der slavernij — een vloek waartegen de bliksems der Kerk gerigt werden, toen Spanje op het toppunt zijner magt stond — te vrijwaren, zoodat onze landslieden die zich daarheen begeven, niet gedwongen zullen worden dien gruwel aan te zien."

BERLIJN, 7 Okt. Men schrijft uit Bern, dat de opgewondenheid door het plan van den Wester-spoorweg veroorzaakt, in Waadland voortduurt. Zes honderd volksvertegenwoordigers hebben zich te Mozges verzameld en de volks-soevereiniteit in gevaar verklaard. Vervolgens hebben

zij een hoofd-kommitté ingesteld en een verzoekschrift aan de kantonnale gezagvoerders goedgekeurd, ter zelfder tijd als een manifest aan het zwitsersche volk.

— Volgens bevel van den Keizer aller Russen zullen voortaan de geestelijken, tot de roomsch-katholieke godsdienst behoorende, die tot aalmoezeniers bij het leger gebezigd worden, regt hebben op pensioen, zoowel als de grieksch-orthodoxe geestelijken, en ook als dezen eene geldelijke toelage genieten.

ITALIE.

ROME, 29 Sept. Heden, des namiddags, heeft Z. Em. de Kardinaal Viale-Prela, Aartsbisschop van Bologna, vergezeld van Z. Em. den Aartsbisschop Bedini, zich met groote plegtigheid naar de kerk van den H. Andreas en den H. Gregorius begeven, om er van zijne titels bezit te nemen.

STADSNIEUWS.

In de 230ste Staats-Loterij zijn in de 5e Klasse bij de 10e Trekking prijzen van ƒ1000 of daarboven te beurt gevallen aan No. 4294 en 17826 ieder ƒ1500. No. 19522 ƒ1000.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 9 Oktober.

BEVALLEN (6 Okt.): J. M. Gebing, geb. van Muyden, D. J. R. Koster, geb. Gebauer, D. - J. M. Haye, geb. Kiesow, Z. — (7 Okt.): E. N. Duys, geb. Torres, doode D.

OVERLEDEN (4 Okt.). G. Metsch, 53 j.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

		7 OKT. 4½ u. gebl.	8 OKT.		4½ u. gebl.
Nederl., Werkel. Schuld à	2½ pCt.	62 9/16	62⅝	62¾	62 11/16
Dito Dito	3	74⅛	74⅛		
Dito Dito	4	93½	93½	93⅝	93⅝
O. I. Leening 1844	4	92⅞			
Amortis. Syndik.	3½	89⅞			
Handel-Maatschappij	4½				
Aand. Rijn-Spoorw.	4½	99			
" Holl. Spoorw.-M.					
Obligatiën	4½				
Maatschappij van Weld.	4				
Aand. Ned. Bank					
België	2½				
Dito bij *Rothschild*	2½	51	51 1/16	51 5/16	
Frankrijk, Obligatiën	3				
Spanje, Onbep. Stukken	1½	23⅝	23⅞	24	23⅞
Dito	3	42	41¾	42	
Dito Binnenl. à 6/m.	3	37¾	37⅞	38⅛	37⅞
Coupon-Bewijzen		5 3/16	5¼	5 5/16	
Amortisable Schuld					
Portugal, te Londen	3	43⅞	44 1/16	44 3/16	44 1/16
Dito Uitgestelde					
Rusl., bij *Hope* 1798 en 1816	5	102⅝	103		
Dito Dito 1828 en 1829	5	102½			
Cert. bij dito 1831 en 1833	5	91⅞	92		
Dito	4½	93	93½		
Dito bij *Hope*	4	84¼	84⅝		
Dito bij *Stieglitz en Co.*	4				
Dito bij id. 5de Serie	5				
Certifikaten te Hamburg	5				
Inschrijving in Assignat.	6				
Certifikaten van dito	6		63½		
Polen, Certifikaten	4	[illegible]	[illegible]		
Dito Aand. met Lot. fl. 500		153			
Oostenrijk, Metalliek	5	73½	73⅝	73⅞	
Dito Nationale	5	74 15/16	75¼	75½	75 5/16
Dito Nieuwe 1847	2½	38 5/16	38 5/16	38½	38⅜
Dito 1851 en 1852	2½	38 5/16	38 5/16	38½	38⅜
Dito Nieuwe	5	83 5/16	83 1/16	83¼	83½
Dito 1854	5	83 5/16	83 7/16	83⅝	83½
Ween. Bank bij *Goll en Co.*	5	79			
Dito	4				
Aand. met Loting fl. 250					
Nieuwe dito 1854		ƒ 309	312		
Pruiss. Aand. 1854	3½	202½	202		
Amerika, Bank-Aktiën Cert.		1 5/16	1 1/16		
Dito Orig.		1 1/16			
Napels, Cert. *Lam. en Bouwer*	5				
Sardinië	5				
Denemarken, Leen. te Lond.	5				
Louisiana bij *Hope*	5		98½		
Braziliën	5		97⅞	98	
Dito	4½				
Mexiko	3	20 13/16	20¾	20 13/16	
Dito Onbepaalde	3	20 13/16	20¾	20 13/16	
Peru	4½				
Grenada, à £ 100	2½	21⅛	21½	21⅝	
Dito Uitgestelde			6⅞	6 15/16	
Ecuador à £ 100			14½	14⅝	
Venezuela, à £ 100	4½	32	32½	32¼	
Dito Uitgestelde	1½		13¾		
Grieken, te Londen	5		4½		

N. 5 pc. Stieglitz 95, ⅛, ⅛; O. 93⅝; Prost 64¼, 65; Gren. onb. 21⅛, ⅜; Ecuador onb. 14¼; Venezuela onb. 32⅛, ¼; Grieken onb. 4½.

Bij levendigen handel waren binnen- en buitenlandsche fondsen prijshoudend.

Koers van het Geld: Beleening 5 pCt., Prolongatie 4½ pCt., Diskonto 4 pCt.

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 8 Okt. Belg. leen. 2½ pc. 54¼; Obligatiën 3 pc. —; id. 4½ pc. 97¼; Spanje 1—3 pc. 23½; Binnenl. 3 pc. 38¼; Romeinen 5 pc. 84¼; Oostenrijk Met. 5 pc. 77½; id. Nat. 5 pc. 79¼.

PARIJS, 8 Okt. Fransche 4½ pc. 90.40; 3 pc. 66.45; 3 pc. Spanje 36¾; id. 1½ pc 23⅝; 5 pc. Met. —; Rom. Leen. 86⅝.

MADRID, 7 Okt. 3 pc. Schuld 39.30; id. 1½ pc. 24.80.

LONDEN, 8 Okt. Cons. 91⅞; Spanje buit. 3 pc. 42; id. 1½ pc. 23⅝; Comité-Bew. —; Pass. —; Rusl. 5 pc. 106; id. 4½ pc. 96½; Holl. 4 pc. 95; id. 2½ pc. 64½; Sard. 5 pc. 89; Braz. 100; Peru 4½ pc. 76½; Gren. uitg. 7; id. werk. 22½; Mexiko 3 pc. 21¼; Portugal 4 pc. 44; Ecuador 14; Venezuela 33½; Wissel op Amst. —.—; Hamburg —.—.

WEENEN, 8 Okt. Met. 5 pc. 82; id. 4½ pc. 70½; Bank-Aktiën 1060; Credit Anst. 334; Wissel op Londen 10 17; Amst. —; Parijs —; Goud —; Zilver —.

BERLIJN, 8 Okt. 3½ pc. Pr. Staatschuld —; 4½ pc. Rusland —; id. 5 pc. 105½.

HAMBURG, 8 Okt. Spanje 1½ pc. 35¼; id. 3 pc. 22½; Rusl. 5 pc. 100¼; 4½ pc. 89¼; 3 pc. Mexikanen 11; Noord-Duits. bank 102⅞; Wissel op Londen 3/m. —; id. kort —.—; Amst. —.—.

FRANKFORT, 8 Okt. 5 pc. Met. 76⅞; 1½ pc. Spanje binnenl. 23⅝; id. 3 pc. 37¼; Wissel op Londen 3/m. 116½; Parijs 92¼; Weenen 112⅝; Amsterdam —.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	ƒ 55¼	Livorno	2/m.	ƒ 39½
"	zigt	" 55 11/16	Napels	"	" 83
Bordeaux	2 m.	" 55⅞	Petersburg	"	" 1.82
"	zigt	" 55½	Weenen	6/w.	" 33½
Madrid	3/m.	" 237	Augsburg	"	" 35½
Cadix	"	" 237	Frankfort	"	" 98½
Seville	"	" 236	Hamburg	2/m.	" 31⅞
Bilbao	"	" 236	"	zigt	" 35⅝
Lissabon	"	" 40½	Londen	2/m.	" 11,55
Porto	"	" 40½	"	zigt	" 11,67½
Genua	2/m.	" 45¼	Rotterdam	"	¼

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 8 October.

GRAANMARKT.

N. Roode Tarwe ƒ 15 lager, en andere soorten mede flaauw met weinig handel; 128 ℔ o. wb. Pools, ƒ 530; 125 ℔ j. b. dito ƒ 460; 125 ℔ n. Rijn ƒ 430; 133 ℔ Kubanka ƒ 380; ƒ 382; 158/2 ℔ n. Bovenl. ƒ 436.

Gedroogde Rogge bij gerijven als voren, ongedroogde lager afgegaan; 123 ℔ Donau ƒ 275; 120 ℔ Amerikaansche ƒ 270 op levering; 118, 119, 120 ℔ Archangel ƒ 250, 253, 256; 144/2 ℔ n. Inl. ƒ 275.

Garst ƒ3 hooger; 98 ℔ n. Vr. Winter ƒ 206.

Boekweit prijshoudend; 118 ℔ p. n. Rijn ƒ 276.

Koolzaad. Gering Vriesch en V. ƒ 330, Deensch 79½ £. Op 9 vaten Olie in Maart 86; April ek. 84 £. *Lijnzaad* prijshoudend: 108 ℔ Petersb. ƒ 335, 106 ℔ Archangel ƒ 325. *Raapolie* op 6/w. ƒ 51¼; Vliegend ƒ 50; 1o Mei ek. ƒ 47¼, ½, 47; Nov. ƒ 50½, 49½; Dec. ƒ 50, 49½. *Lijnolie* op 6/w. ƒ 42½; Vliegend ƒ 41½. *Hennepolie* op 6/w. ƒ 46½; Vliegend ƒ 45.

ANTWERPEN, 8 Okt. *Katoen.* Hiervan werden 500 b. Louisiana ex *Sheridan* verkocht.

Van *Lijnzaad* werden 2400 mudden Morchensk tot ƒ 13¼ zeilend verkocht, en blijven er tot dien prijs koopers, men houdt echter op ƒ 13½.

Van *Harst* werden 500 vaatjes bruine Amerikaansche zeilende per *Sheridan* à ƒ 2 11/16 afgedaan. In loco vonden nog 600 vaatjes nemers.

600 balen gepelde Necransee *Rijst* vonden tot ƒ [illegible] en 100 balen gepelde Moulmain, [illegible] [illegible] Geraffineerde G. F. afgedaan.

LONDEN, 7 Oktober. *Thee* iets vaster, en ordinaire congo tot 8¾ d. iets meer gevraagd.

Rijst stiller; eene lading Rongoon. 8000 balen werd tot 10 s. 9 d. afgedaan, hetgeen 3 d. lager is.

Lijnolie Lourdo in loco 38 s. andere soorten zonder verandering.

LIVERPOOL 6 Okt. Sedert het bekend worden van de verhooging der discompto der Engelsche Bank, waren de verkoopers eerder tot verkoopen geneigd, en werden er 8000 b. tot de prijzen van Vrijdag afgedaan.

Een telegrafisch berigt van den 7den meldt den verkoop van 8000 ba. tot volle prijzen.

SCHEEPSTIJDINGEN.

UITGEZEILD:

HELVOET, 7 Okt. Den Breems, Koophandel en Zeevaart, Gibraltar. - Ouwehand, Volharding, en Stasse, Cornelia, beide St. Servant.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 8 Oktober, in lading naar:

Duisburg.	J. W. Meeuwsen, Niederrein No. 5.
Keulen.	J. D. Ketter, Jonge Arend.
Ruhrort.	C. Scholten, Hoffnung.
Frankfort.	A. Joosten, Frankfort No. 22.
Mannheim.	A. Disser, Aeolus.
Dusseldorp en Neuss.	H. Folman, Niederrein No. 4.
Keulen.	Th. Wemmers, Cöln No. 7.
Urdingen en Ruhrort.	J. van der Poll, Diana.
Ludwigh. en Mannheim.	J. Grenshauser, die Gebrüder.
Wesel.	E. F. Beijer, de Hoop.

Rijnhoogte ARNHEM, 8 Okt. 2 el 5 duim.
KEULEN, 8 " 9 vt. 6¼ "

Advertentiën.

Mijne geliefde Echtgenoot J. L. VAN HAASTERT, beviel heden van een dooden ZOON.

C. P. SLOOT.

SAMARANG, den 10 Julij 1856. (2608)

(2481) Bij G. B. VAN GOOR, is van de pers gekomen:

De tweede verbeterde en vermeerderde druk der

ALGEMEENE

KUNSTWOORDENTOLK,

DOOR

J. Kramers Jz.

Bevattende de Vertaling en Verklaring van alle Vreemde Woorden en Zegswijzen, die in Geschriften van allerlei aard, in de taal der zamenleving, in handel, bedrijf, enz. voorkomen, met aanduiding van de uitspraak en den klemtoon dier woorden en naauwkeurige opgave hunner afstamming en vorming.

Prijs ingenaaid ƒ 9.90, in geprest linnen Band ƒ 10.40.

Door inhoud en inrigting is dit Woordenboek in 't algemeen bestemd tot een Handboek voor het gansche Publiek, en voor ieder die naar beschaving en onderrigt streeft. In het bijzonder zal het de uitstekendste diensten doen als legger op Koopmanskantoren en op Bureaux van Administratie. Deze tweede druk, die aanmerkelijke wijzigingen en verbeteringen heeft ondergaan, mag als ware 't een nieuw werk heeten en wordt dan ook als een veilig Vraagboek aanbevolen.

Bij den Boekh. C. L. VAN LANGENHUYSEN is gedrukt en wordt met succes gedebiteerd:

H. J. C. VAN NOUHUYS. **De Wapensmid en zijn Zoon.** Met 7 platen van EDUARD DUJARDIN, 2 deelen . . . ƒ 2.50

De Historie van Heer Ranulf van Lodeny, door H. J. C. VAN NOUHUYS; voorafgegaan van eene Levensschets van den Auteur door J. A. ALBERDINGK THIJM, versierd met zijne wapenplaat, vier illustratiën van Dujardin en een portret van den schrijver, door Hamburger . . . ƒ 1.80

Leesoefeningen met plaatjes, overeenkomstig de Leerwijze van den Heer P. J. PRINSEN, door C. T. EBBINKHUYSEN, 5 Stukjes.

Troost voor Zieken en Lijdenden, door P. J. HESSEVELD, R. K. Pr., met 3 platen op Chineesch papier, benevens een fraaije voortitel. Prijs ƒ 1.25

De Geestelijke Strijd of **de Christelijke Volmaaktheid,** ter bedeeling voor alle standen, van pater SCUPOLI, bewerkt door P. J. HESSEVELD, Pastoor. Prijs . . . ƒ 0.70.

De Godvruchtige Dienstmaagd, of dagelijksche Oefeningen in al hare werken, benevens gewigtige waarschuwingen aangaande de pligten van knechten en dienstmaagden. Zeer dienstig voor alle Christenen. Prijs . . . ƒ 0.10

Een Lees- en Zangboekjen voor de Jeugd, uitgegeven door [illegible] . . . 50 Cts.

[illegible] **Leclerc.** Iets uit de jongste »oude tijd", met een plaatje van Dujardin . . . ƒ 0.60

— — **Geertruida van Oosten.** Geschiedenis van een Delftsch Begijntjen, uit de XIVe eeuw, met twee platen van Ed. Dujardin . ƒ 0.50

— — **Magdalena van Vaernewyck.** Eene ware geschiedenis, beschreven door PAULUS FORESTIER BUIKSLOOTER, met een plaatje van Ed. Dujardin. . . . ƒ 0.60

J. J. VAN DER HORST. **Nederlandsche Verhalen,** versierd met 4 koper-etsen van J. van Dijck. ƒ 0.80

Handboekje voor Christelijke Godsvrucht of Verzameling van Oefeningen en Gebeden met aanwijzing der daar aan verbonden Aflaten, door A. HENRIET, R. C. P.

De laatste Dochter der Hohenstaufen en andere gedichten, door W. J. F. NUYENS. Prijs ƒ 0.80

Bij bovengenoemde is mede verkrijgbaar:

Oud-Nederlandsche Verhalen uit den kring der gedichten, aan Karel den Groote gewijd, bekend onder den naam van Karolingische Verhalen, in nieuwer vorm overgebracht, door Jos. ALB. ALBERDINGK THIJM. Een Boekdeel in groot 8o, van XIV en 368 bladz. fraai gedrukt met 4 platen, versierd door Ed Dujardin, en met goud gedrukten voortitel. In plaats van ƒ 3.90 . . . ƒ 1.25

GEZEGEND GEBRUIK

VAN HET

GEWIJD BROOD,

ONDER AANROEPING VAN DEN

H. NICOLAAS

VAN TOLENTIJN,

Religieus van de orde van den H. AUGUSTINUS.

Prijs 5 Cts.

Te Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.